

Adri Duivesteijn
Lid van de Eerste Kamer (PvdA)

Den Haag, 17 november 2013

Geachte Minister van Infrastructuur en Milieu,
mevrouw Melanie Schultz van Haegen

Geachte Minister voor Wonen en Rijksdienst,
De heer Stef Blok,

Geacht College van Gedeputeerde Staten van Flevoland,

Geacht College van Burgemeester en Wethouders van Almere,

Met groot genoegen maar zeker ook met bewondering heb ik in de afgelopen week kennis mogen nemen van de concept Bestuursovereenkomst RRAAM en de bijbehorende Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0, welke op woensdag 20 november aanstaande door de verschillende betrokken partijen zullen worden ondertekend. Om persoonlijke redenen kan ik helaas niet bij de ondertekening aanwezig zijn, maar heel graag maak ik mijn persoonlijke reactie aan u kenbaar. Met de ondertekening van beide overeenkomsten worden de positie en betekenis van Almere binnen de Metropoolregio Amsterdam definitief bestendigd. Tevens wordt de stap van planvorming naar een concrete uitvoering, die met het Integraal Afspraken Kader Almere 2.0 reeds (voorzichtig) is ingezet, gecontinueerd.

Wat niet mag worden onderschat, is het feit dat er – met de Rijksstructuurvisie voor het gebied Amsterdam/Almere/Markermeer – sprake is van een gedeeld toekomstbeeld door alle betrokken partners: het Rijk, de drie provincies, de Stadsregio Amsterdam, de stad Amsterdam en natuurlijk de stad Almere zelf. Dat het zover is gekomen, en dat de Bestuursovereenkomst RRAAM tevens is geoperationaliseerd in een heuse Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0, mag met recht als een historisch moment in de ruimtelijke ontwikkeling van de Amsterdamse metropool en de stad Almere worden beschouwd. De principiële keuze voor verstedelijking met een westelijke oriëntatie is bepalend voor de aansluiting van de stad op de Metropoolregio Amsterdam, terwijl de keuze voor een meer landelijk woon- en werkmilieu aan de oostzijde van Almere (Almere Oosterwold) een natuurlijke verbinding met de Gooi- en Vechtstreek en de provincie Utrecht met zich zal brengen. Met deze keuzes wordt inhoud gegeven aan de Almere Principles ‘verbind plaats en context’ en vooral ‘koester diversiteit’. Door de ontwikkeling van Almere Pampus naar de toekomst te schuiven stijgen de kansen op een adequate ontsluiting met een IJmeerverbinding, al dan niet ondergronds. Daarbij wordt het, door uit te gaan van een fundamenteel andere ontwikkelstrategie – namelijk *slow urbanism*, wat primair adaptief en organisch is – mogelijk om inhoud te (blijven) geven aan het Almere Principle ‘mensen maken de stad’. Met de doorontwikkeling van Almere Centrum-Weerwater, met in het bijzonder de Floriade 2022, krijgt het suburbane Almere bovendien een echt kloppend hart. De meerkernenstad die Almere in beginsel is, wordt zo een centrumstad, bestaande uit meerdere complementaire kernen. Een in ruimtelijk opzicht fascinerende omkering, die plaatsvindt zonder dat

de unieke groen/blauwe structuur van de stad wordt aangetast. Sterker nog: het groen/blauwe casco zal met de voorliggende overeenkomsten verder worden versterkt. Op termijn kan dit leiden tot een synthese tussen de ideeën die ten grondslag liggen aan de tuinstad en de principes van de compacte stad.

Met de veelvoud van afspraken over de gebiedsontwikkelingen Almere Pampus, Almere Centrum-Weerwater en Almere Oosterwold, de Floriade 2022, de bereikbaarheid van de stad over spoor en weg, onderwijs, cultuur, economie, duurzaamheid en het groen/blauw casco ligt er tevens een basis voor een werkelijk integrale doorontwikkeling van de stad. Een groot compliment aan allen die dit - in tijden van crisis – voor elkaar hebben gekregen. Het kon enkel door de jarenlange inzet van een groot aantal mensen die, vanuit verschillende verantwoordelijkheden en met verschillende belangen, betrokken zijn (geweest) bij de groei en versterking van de Metropoolregio Amsterdam en de doorontwikkeling van de stad Almere. Om binnen die verhoudingen tot consensus te komen, is geen sinecure.

Maar intenties zijn niet genoeg. Ze moeten ook betekenis krijgen in de (soms harde) dagelijkse praktijk. Dat kan niet zonder een werkelijk gemeenschappelijke inzet op het terrein van de uitvoering. Gelukkig opent de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 dan ook de weg naar het in samenspraak opstellen en uitvoeren van concrete plannen. Ook positief is dat er, zo lees ik in de Uitvoeringsovereenkomst, op een hoger schaalniveau werkbare afspraken zijn gemaakt, bijvoorbeeld over een samenwerkingsstructuur die garandeert dat de betrokkenen de klus ook echt samen zullen klaren en, niet onbelangrijk, dat er een Fonds Verstedelijking Almere zal komen. Het zijn met name deze afspraken die de (h)erkenning symboliseren, dat de groei van Almere voor het Rijk een bijzondere opgave en van nationaal belang is. Het is de boter bij de vis, die een degelijke basis biedt om (samen) aan de slag te gaan. Natuurlijk zijn er altijd nog wensen. Maar juist omdat deze plannen zijn gemaakt in een laagconjunctuur zijn er reële kansen voor een verdere verbetering van dit succes op het moment dat de economie aantrekt. En dat is een mooi vooruitzicht.

De Schaalsprong van Almere is in de afgelopen zeven jaar een belangrijk deel van mijn werkzame leven gaan uitmaken. Het is voor mij een heel bijzondere periode geweest. Ik kon er, mede dankzij de ruimte die de Almeerse gemeenteraad aan het College van Burgemeester en Wethouders gaf, veel van mijn ideeën en gedachten in kwijt. Maar dit werk is nooit exclusief aan één persoon gebonden (geweest), of het nu de verantwoordelijk bestuurder of ontwerper betreft. Almere 2.0 kon alleen tot stand komen dankzij een zeer intensieve samenwerking tussen vele betrokkenen, zowel bestuurlijk, ambtelijk als maatschappelijk. Het feit dat u er met elkaar in bent geslaagd om zowel een stip op de horizon te plaatsen als een werkbare uitvoeringsstrategie op te stellen, is ook voor mij persoonlijk een geweldige afronding van een uniek ontwikkelingsproces. Het symboliseert een bijna zeldzame bestuurs- en beleidscontinuïteit in deze ruimtelijke ordeningscasus. Dat de Uitvoeringsbijeenkomst Almere 2.0 daar bovenop in een aantal opzichten alweer een (door)ontwikkeling van (nieuwe) ideeën en gedachten laat zien, illustreert dat het gekozen planningsmodel succesvol is. Juist omdat niet wordt teruggevallen op oude vormen van blauwdrukplanning maar in plaats daarvan wordt vastgehouden aan een adaptieve, meer organische vorm van stedenbouw, is er sprake van een doorbraak in de aanpak van gebiedsontwikkeling (en daarmee in de Nederlandse ruimtelijke ordening). De stad Almere, waar voorheen alles tot op de millimeter werd gepland, omarmt nu een ruimtelijke strategie die het mogelijk maakt dat de stad z'n vorm

krijgt op basis van bottom-up initiatieven – particulier, maatschappelijk en privaat. Dit gaat zonder twijfel een andere stad opleveren dan waar wij in het VINEX-tijdperk aan gewend zijn geraakt. U mag daar met recht trots op zijn.

Ik ben, kortom, blij met beide overeenkomsten. Het geeft mij een rijk gevoel. Met de ondertekening is de missie van zovelen geslaagd. Ik schroom dan ook niet om van mijn kant dank te zeggen; dank dat ik er zelf aan mocht meewerken, en dank aan alle mensen die zich met zoveel overtuiging hebben ingezet voor dit resultaat. En, eerlijk is eerlijk, zonder de steun van enkele sleutelspelers waren wij nooit zover gekomen. Dat geldt in het bijzonder voor de Minister van Infrastructuur en Milieu, Melanie Schultz van Haegen, de voormalig DG van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, Jan Hendrik Dronkers, de voormalig DG van het ministerie van VROM, Chris Kuijpers, de wethouder Ruimtelijke Ordening van Amsterdam, Maarten van Poelgeest (een waarlijk supporter van Almere), de directeur van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling van Almere en nu gelukkig al weer een tijd mijn opvolger, Henk Mulder, de voormalig wethouder van Financiën van Almere, Arno Visser en tenslotte de stedenbouwer die het inhoudelijke plan naar een hoger creatief niveau wist te tillen, Winy Maas van MVRDV. De stap die nu wordt gezet staat symbool voor een reeks van jaren van positief werken aan de toekomst van de Metropoolregio Amsterdam en de stad Almere. Het legt een solide basis voor progressie van de stad Almere. En dat is wat de inwoners en ondernemers die ooit de stap van het oude naar het nieuwe land zetten – of in de toekomst nog zullen zetten – verdienen.

Nogmaals: van harte gefeliciteerd.

Op naar de uitvoering van de vele mooie voornemens,

Adri Duivesteijn

Oud-wethouder Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling van de gemeente Almere
(2006/2013)